

побудову гармонійної ґендерної взаємодії. Дещо менш розвиненими виявилися уміння, пов'язані із діагностикою проблемних зон ґендерних взаємин.

Показники сформованості умінь студентів/студенток після проведеного експерименту виглядають наступним чином: на високому рівні виявилися 16,2% досліджуваних, на достатньому – 64,7%, на середньому рівні – 16,2%, на низькому – 2,9%, що свідчить про ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до гармонізації ґендерних взаємин у молодіжному середовищі.

Алла Войтовська,
викладачка кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМИ ҐЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВНЗ

Для переважної більшості дівчат і юнаків з особливими освітніми потребами вступ до вищого навчального закладу і початок навчання стають першим дієвим кроком у напрямку ґендерної соціальної інтеграції. Водночас подібний досвід не завжди є позитивним. Насамперед, це пов'язано з неготовністю сучасної вітчизняної вузівської системи до створення оптимальних умов для навчальної діяльності студентської молоді цієї категорії.

У процесі ґендерної соціалізації індивідам через певні суспільні структури приписується наслідувати ту чи іншу ґендерну роль, що повинна відповідати ґендерній ідентичності. Домінуючими структурами ґендерної соціалізації дослідники вважають сім'ю, заклади освіти, групу однолітків, ЗМІ тощо.

Вплив навчально-виховного процесу закладів освіти як провідного чинника ґендерної соціалізації на формування ґендерної ідентичності відмічають Т. Говорун, Т. Голованова, Т. Дороніна, О. Кікінежді, В. Кравець, О. Луценко, О. Цокур та інші учені.

Ґендер виступає найважливішим чинником переживання людиною інвалідності, про що свідчать такі факти зі статистики Всесвітньої організації охорони здоров'я:

1) жінки з особливими освітніми потребами становлять соціальну групу з найнижчим рівнем життя;

2) жінки і діти з особливими освітніми потребами часто зазнають жорстокої (фізичної, сексуальної, емоційної) експлуатації;

3) в Україні дівчатка з особливими освітніми потребами практично не представлені серед студенток, а серед дорослих жінок-інвалідів практично 90% безробітних;

4) спеціалісти, що працюють з інвалідами, отримують низьку зарплату, тому серед них переважають жінки;

5) академічне співтовариство, включаючи представників феміністських напрямків, не цікавиться питаннями інвалідності, а в соціальній політиці у відношенні до осіб з особливими освітніми потребами ігноруються ґендерні аспекти [1].

Студенти, чинячи опір стигмі інвалідності, все ж можуть придбати очікуваний статус, якому відповідатимуть владні соціальні ролі, тоді як студентки в багатьох випадках позбавлені такої можливості. Стереотипні образи жіночності та інвалідності як пасивності, поєднуючись один з одним, лише підсилюють патріархальний вигляд конвенціональної фемінності, пропонуючи асоціації з жалістю, безглуздою трагедією, болем, святістю. Жінки з особливими освітніми потребами на 50% позбавлені можливостей освіти, сексуального самовираження та шансів стати батьками [2]. Оскільки материнство зазвичай сприймається суспільством як найвище жіноче досягнення, жінки з інвалідністю не можуть реалізувати себе через суспільні установки, державну політику та культурні норми, які підтримують дані стереотипи. У світі, де прославляється «тілесна краса» – молоде атлетичне тіло, жінки з інвалідністю відчують особливу дискримінацію.

Ми вважаємо, що ідея ґендерної рівності є теоретичною основою сучасної освіти та виховання студентської молоді з особливими освітніми потребами у вищому навчальному закладі.

Українські вчені, які займалися дослідженням ґендерних особливостей соціалізації студентської молоді у навчально-виховному процесі у вищій школі, пропонують почати з викорінення негативних тенденцій, закладених ґендерними стереотипами, що є стандартизованими уявленнями про типові моделі поведінки та риси характеру індивідів на основі статевої належності.

Отже, можна стверджувати, що досвід інвалідності не є ґендерно-нейтральним, адже студенти та студентки мають справу з різними реаліями, які формують досвід і розуміння інвалідності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данные Глобальной обсерватории здравоохранения. Всемирная организация здравоохранения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.who.int/gho/ru>.
2. Фудорова О. М. Інформаційні, технологічні, організаційні ресурси реалізації інклюзивних принципів в сучасному університеті / О. М. Фудорова // Молодь в умовах нової соціальної перспективи : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 24–25 березня 2010 р.). – Житомир, 2010. – 508 с.